

רע"א 5577/08

בפני : כבוד השופט י' דנציגר

המבקש : בנק הפועלים בע"מ

נגד

המשיב : פסגות גליל גולן - אגש"ח בע"מ

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת
מיום 2.6.08 בבר"ע 91/08 שניתנה על ידי כבוד הנשיא מ'
בן-דוד

בשם המבקש : עו"ד אסף שמרת; עו"ד אריה שמרת

החלטה

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 1.6.2008
בבר"ע 91/08 (כבוד הנשיא מ' בן-דוד), שבה נדחתה בקשת רשות ערעור שהגיש
המבקש על החלטת בית המשפט השלום בקצרין מיום 15.4.2008 (כבוד השופטת ב'
סמסון) שלא למחוק את תביעת המשיבה על הסף עקב העדר סמכות מקומית.

1. המשיבה הגישה כנגד המבקש (להלן גם: הבנק) ושני נתבעים נוספים (להלן:
הנתבעים) תביעה כספית, בטענה שמכרה לנתבעים פרי מבלי שהם שילמו תמורתו.
כנגד המבקש נטען, כי ידע את מצבם הכספי של הנתבעים, וכי קיים חשש כבד לקנוניה
בינו לבין הנתבעים. עוד נטען בכתב התביעה, כי נגרם למשיבה נזק בשל מחדלו של
המבקש למלא אחר חובתו וליידע את לקוחותיהם של הנתבעים כי אלה מפזרים
מחשבונם שיקים ללא כיסוי.

המבקש הגיש לבית משפט השלום בקשה לסילוק התובענה על הסף בשל העדר
סמכות מקומית. בבקשה נטען, כי כתב התביעה אינו מקיים את הוראת תקנה 9(6)

לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: תקנות סדר הדין האזרחי), שכן הוא אינו כולל פירוט בדבר מקור סמכותו המקומית של בית משפט השלום בקצרין. בכותרת כתב התביעה צוינו מקומות מושבם של המבקש ושל שני הנתבעים הנוספים, אולם אלה אינם נמצאים בתחום שיפוטו של בית המשפט בקצרין.

2. בית משפט השלום קבע, כי אכן בכתב התביעה לא צוינה כל עובדה שיש בה כדי להקנות לבית המשפט בקצרין סמכות מקומית לדון בתביעה, ואף לא צויין כי הסמכות המקומית מוקנית לבית המשפט בקצרין בשל קיומו של סניף של הבנק המבקש בקצרין. בית המשפט המשיך וקבע, כי אין לומר שקיומו או אי קיומו של סניף בנק בקצרין הינו בידיעה שיפוטית של בית המשפט. עם זאת נקבע, כי "יהיה זה מרחיק לכת לומר, כי עובדת קיומם של סניפים של הבנק במקום כלשהו במחוז הצפון, אינו בידיעתו השיפוטית של בית המשפט". אי לכך דחה בית משפט השלום את הבקשה, וקבע כי לאור קיומם של סניפים של הבנק במחוז הצפון, נתונה לו הסמכות המקומית לדון בתביעה. נוכח מחדלי המשיבה למלא אחר הוראת תקנה 9(6) לתקנות סדר הדין האזרחי היא חויבה לשאת בהוצאות המבקש בסך 1,500 ש"ח בצירוף מע"מ.

3. בקשת רשות ערעור שהגיש המבקש נדחתה, כאמור, על ידי בית המשפט המחוזי, שקבע כי "לאחר עיון בבקשה ובחינת נימוקיה לא ראיתי מקום להתיר קיום ערעור על פי המבוקש. אני דוחה הבקשה וזאת ללא צורך בקבלת תשובה".

4. בבקשת זו שלפניי טוען המבקש, כי כתב התביעה שהגישה המשיבה אינו עומד בדרישת תקנה 9(6) לתקנות סדר הדין האזרחי. לטענת המבקש, בית המשפט אינו רשאי לעשות שימוש ב"כלל הידיעה השיפוטית" על מנת לחפות על מחדלים בכתב התביעה. לחיזוק טענתו מביא המבקש מספר החלטות, שבהן נקבע כי בהעדר פירוט לעניין הסמכות המקומית כנדרש בתקנה 9(6) לתקנות סדר הדין האזרחי, יש להעביר את התובענה לבית המשפט המתאים [החלטת רשם בית המשפט המחוזי בחיפה בבש"א (חי') 16185/00 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' אולמרט (לא פורסם, 13.8.03); החלטת רשמת בית משפט השלום באשדוד בבש"א (אשד') 533/04 "אריה" חברה ישראלית לביטוח בע"מ נ' מסיעי שדרות כהן ובניו בע"מ (לא פורסם, 14.10.04); החלטת רשם בית משפט השלום בקריות בבש"א (קר') 3089/05 ג'נט נ' בנק אוצר החייל (לא פורסם, 8.12.05); החלטת רשמת בית השלום בבאר-שבע בבש"א (ב"ש) 4899/04 גיל נ' הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ - סניף אשדוד (לא פורסם, 25.11.04)].

המבקש מוסיף וטוען, כי יש מקום לעשות שימוש במקרה דנן ב"מבחן מירב הזיקות", אשר משמש את בית המשפט בבואו להכריע בבקשות להעברת מקום דיון לפי סעיף 78 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט). לשיטתו, "כאשר מתעוררת שאלת חוסר הסמכות המקומית, יקל על בית המשפט להעביר את הדיון לבית המשפט המוסמך כאשר מירב הזיקות מצביעות על סמכותו של בית משפט אחר". נטען, כי על פי מבחן מירב הזיקות הסמכות המקומית אינה מוקנית לבית משפט השלום בקצרין, וכי יש להעביר את התביעה לבית המשפט המוסמך במחוז תל-אביב.

אשר להחלטת בית המשפט המחוזי, שלגביה הוגשה בקשת רשות ערעור זו, טוען המבקש, כי אין היא עומדת בדרישות ההנמקה כפי שנקבעו בדין ובהלכה הפסוקה, ומטעם זה בלבד יש לקבל את הבקשה לרשות ערעור.

5. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה החלטתי כי דין הבקשה להידחות מבלי לבקש את תגובת המשיבה.

הרשות לערעור שני תינתן במשורה, ורק במקרים המעלים שאלות בעלות חשיבות משפטית או ציבורית החורגת מעניינם של הצדדים להליך [ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)]. הבקשה דנן אינה באה בגדר אמות המידה המצדיקות דיון בגלגול שלישי בפני בית משפט זה. יתרה מכך, ההחלטה העומדת ביסוד הבקשה היא "החלטה דיונית המבכרת את המשך בירור ההליך לגופו", ובהחלטות מסוג זה אין ערכאת הערעור נוטה להתערב [רע"א 1353/06 עקרי נ' בנק לאומי לישראל (לא פורסם, 14.8.2006)]; רע"א 973/07 בנק מזרחי טפחות בע"מ נ' בן אליעזר (טרם פורסם, 14.3.2008); רע"א 4321/08 עיריית לוד נ' פרבמן (טרם פורסם, 1.9.2008)].

העדר ההנמקה שבהחלטת בית המשפט המחוזי אף הוא אינו מצדיק מתן רשות ערעור. אמנם רצוי הוא שבתי המשפט ינמקו את החלטותיהם, אולם העדר הנמקה של החלטה הדוחה בקשה לרשות ערעור אינו מצדיק כשלעצמו מתן רשות ערעור על החלטה זו. יפים לעניין זה דבריו של כבוד השופט רובינשטיין בבע"מ 4982/06 פלוני נ' פלוני (לא פורסם, 20.8.06):

"... מקל וחומר סבורני כי במהות יש ללמוד בענייננו מתקנה 460(ב) [לתקנות סדר הדין האזרחי], שלפיה ניתן

לבית המשפט שלערעור שלא לנמק פסק דין הדוחה ערעור, אם מתקיימים תנאים מסוימים. מחוקק המשנה התיר שימוש בתקנה 407(א) או גם 406(א) לדחייה, ובמהות יש למצער לדמות את החלטתו של בית המשפט המחוזי בנידון דינן לפי תקנה 407(א) לפסק דין הניתן על פי תקנה 460(ב), וכאמור, מקל וחומר. בנסיבות, ובהתחשב בעומד המוטל על בתי המשפט, אין בניסוח הדחייה כשלעצמו כדי להצדיק מתן רשות ערעור בגלגול שלישי (ראו רע"א 8996/04 שכטר נ' נציגות הבית המשופף, פ"ד נט(3) 17; רע"א 10695/05 שרה חמאויי נ' יעקב משה (טרם פורסם)) (פסקה ד' להחלטה).

6. גם לגופו של עניין איני סבור כי נפלה טעות בהחלטת בית משפט השלום. אין בידי לקבל את טענת המבקש שלפיה מבחן "מירב הזיקות" צריך לשמש את בית המשפט בדונו בטענה של חוסר סמכות מקומית. על פי תקנה 3 לתקנות סדר הדין האזרחי, הסמכות המקומית בתובענה שאינה במקרקעין נתונה לכל בית משפט העונה על אחת מהאופציות הקבועות בה. אין כל אחיזה לשימוש במבחן "מירב הזיקות" כאשר לפי הוראת תקנה 3 הסמכות המקומית נתונה לבית המשפט שאליו הוגשה התובענה. למותר לציין, כי המבקש רשאי להגיש בקשה להעברת מקום דיון לפי סעיף 78 לחוק בתי המשפט.

השאלה המרכזית שאותה מעלה המבקש היא השאלה האם לבית המשפט ידיעה שיפוטית על קיום סניפים של המבקש במחוז הצפון. לאור קיומן של הכרעות משפטיות סותרות בסוגיה זו, מצאתי מקום להרחיב בה מעט. בית משפט השלום קבע בהחלטתו, כי המשיבה לא עמדה בתנאי תקנה 9(6) לתקנות סדר הדין האזרחי, ולא פירטה בכתב התביעה את העובדות המקנות סמכות מקומית לבית משפט השלום בקצרין. אולם, אין זה בלתי סביר שעובדת קיומם של סניפים של הבנק המבקש במחוז הצפון נמצאת בידיעתו השיפוטית של בית משפט השלום, ועל כן נתונה לו הסמכות המקומית לדון בתובענה.

הידיעה השיפוטית משתרעת בעיקרה על שלוש קטיגוריות של עניינים: "א) עובדות ברורות הידועות לכל אדם סביר גם ללא עיון במקורות כלשהם; (ב) עובדות הניתנות לבירור ולקביעה מדויקת על-ידי היזקקות מהירה ונוחה אל מקורות אשר אינם שנויים במחלוקת; (ג) עניינים הכלולים במסגרת ה'דין', אשר לגביו מורה החוק החרות שהוא כמפורסמות שאינן צריכות ראייה" [אליהו הרנון "הפעלת הידיעה השיפוטית – אימתי וכיצד?" עיוני משפט ד 5, 5-6 (1974); ראו גם אליהו הרנון דיני ראיות חלק שני 43-48 (1977) (להלן: הרנון, דיני ראיות)]. עובדת קיומם של סניפי בנק

של המבקש במחוז הצפון כלולה במסגרת הידיעה השיפוטית של בית המשפט, שכן היא משתייכת לקטגוריה הראשונה של ידיעה שיפוטית, ולמצער לקטגוריה השנייה.

לדידי ניתן לומר, כי קיומו של סניף כלשהו של הבנק המבקש – שהוא אחד הבנקים הגדולים במדינה ולו סניפים רבים הפרוסים בכל רחבי הארץ – במחוז הצפון, הוא עובדה ברורה הידועה לכל אדם סביר ללא צורך בבירור.

אולם כאמור "ידיעה שיפוטית אינה כוללת רק דברים הידועים לכל, אלא אף עובדות הניתנות לבירור מידי ומדויק על ידי עיון במקורות מסמכים אשר אינם שנויים במחלוקת" [רע"א 9728/04 עצמון נ' חיפה כימיקלים בע"מ, פ"ד נט(3) 760, 767 (2005); וראו גם ע"א 941/05 אגודת הכורים הקואופרטיבית של יקבי ראשון לציון וזכרון יעקב נ' חברת הכרם בע"מ (לא פורסם, 17.10.06); הרנון, דיני ראיות 45]. הבנק המבקש, אשר לו עשרות סניפים, מפעיל אתר אינטרנט נגיש לכל הכולל אפשרות מהירה לאיתור סניפיו לפי שם ישוב ולפי אזור גיאוגרפי. לפיכך גם אם לא נוכל לומר, כי עובדת קיומו של סניף בנק במחוז הצפון היא עובדה הידועה לכל אדם סביר, הרי שהיא ניתנת לבירור מידי ומדויק ועל כן היא בידיעתו השיפוטית של בית המשפט.

מכאן שלבית משפט השלום בקצרין נתונה הסמכות המקומית לדון בתובענה שהוגשה כנגד המבקש. יודגש, כי אין באמור לעיל כדי לפטור תובעים מעמידה בדרישות תקנה 9(6) לתקנות סדר הדין האזרחי.

אי לכך הבקשה נדחית.

משלא נתבקשה תגובת המשיבה איני עושה צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ט בתשרי תשס"ט (28.10.08).

ש ו פ ט